

ORASAM

AYLIK BÜLTENİ

Kasım-2019 / Sayı:32

ORTA ASYA DEVLET BAŞKANLARI DANIŞMA KURULU 2. ZİRVESİ DÜZENLENDİ

Orta Asya Devlet Başkanları Danışma Kurulu 2. Zirvesi, 29 Kasım 2019 tarihinde Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te düzenlendi. Zirveye, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, Tacikistan Devlet Başkanı Emomali Rahmon, Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhammedov ve Kazakistan'ın Kurucu Devlet Başkanı Elbaşı Nursultan Nazarbayev katıldı.

Orta Asya'da çok yönlü iş birliğinin koordine edilmesi konusuna dikkat çeken Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev, açılış konuşmasında Orta Asya Yatırım ve İş Forumu'nun alt yapısının oluşturularak, her yıl düzenlenmek kaydıyla bu yıl Taşkent'te yapılması teklifinde bulundu. Orta Asya ülkelerinin turizm potansiyelini güçlendirme bağlamında, ilgi çekici turizm bölgelerinin ön plana çıkarılarak, turizmde marka yapma gereğine değinen Devlet Başkanı Mirziyoyev, "Orta Asya'da Seyahat" konulu uluslararası bir turizm kongresinin düzenlenmesi teklifinde bulundu. Kırgızistan Devlet Başkanı Sooronbay Ceenbekov: "İklim değişimi, gün geçtikçe daha çok önem arz etmeye başladı. Araştırmacılar, Kırgızistan'daki dağ buzullarının giderek daha çok erimekte olduğunu söylüyor. Orta Asya'daki su kaynaklarının % 45'inin Kırgızistan dağlarında olduğunu hesaba katarsak, yakın bir gelecekte nehirlerimizdeki su seviyesinin azalması sorunuyla karşı

karşıya kalacağız. Bu durum, Orta Asya ekolojisine ve ortak ekonomi faaliyetlerimize olumsuz yönde etki edecek olup, bundan dolayı hidroelektrik santrallerinin önemi giderek azalacaktır. Bu sebeple 1998 yılında yapılan Narın ve Sır Derya Nehirleri Su ve Enerji Kaynakları Kullanımı Anlaşması'nın yeniden gözden geçirilmesi teklifini sunuyoruz." dedi. Orta Asya ülkeleri arasında beş taraflı bir iş konseyinin kurulmasını öneren Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhammedov, şunları kaydetti: "Bu kurul, bölgedeki ülkelerin iş birliğine ve ticarî ilişkilerinin geleceğinin tayin edilmesine büyük katkı sağlayacaktır." açıklamasında bulundu.

Kazakistan'ın Kurucu Devlet Başkanı Elbaşı Nursultan Nazarbayev, zirvedeki konuşmasında demografik büyüme sorununa dikkat çekti. Konuşmasının sonunda, Orta Asya ülkelerinden gelecek her 10 öğrenciye Kazakistan üniversitelerinde okuma imkânının verilmesi teklifinde bulundu.

Tacikistan Devlet Başkanı Emomali Rahmon, zirveye katılan devlet başkanları tarafından önümüzdeki 3 yıl boyunca Uluslararası Aral Gölü'nü Kurtarma ve Koruma Komitesi Başkanı seçildi.

Toplantının sonunda devlet başkanları tarafından ortak bildiri imzalandı.

TÜRKİYE VE KIRGIZISTAN ARASINDA YENİ YATIRIM GÖRÜŞMELERİ

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ile Kırgızistan Cumhuriyeti Başbakan Birinci Yardımcısı Kubatbek Boronov'un katılımıyla iki ülke arasında yapılan İş Forumu ve Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) toplantılarında çeşitli sektörlerde karşılıklı yatırım imkânları ele alındı.

Türkiye ile Kırgızistan arasındaki ekonomik ilişkiler, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ile Kırgızistan Başbakan Birinci Yardımcısı Kubatbek Boronov'un katılımıyla 21-22 Kasım 2019 tarihleri arasında düzenlenen İş Forumu ve Karma Ekonomik Komisyonu toplantılarında masaya yatırıldı.

Ticaret Bakanlığı ile Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden derlenen bilgilere göre, Türkiye ile tarihî ve kültürel bağları bulunan Kırgızistan'da tarım ve madencilik sektörlerinin yanında inşaat, enerji ve ulaştırma gibi hizmet sektörü alanlarında da sağlıklı bir büyüme kaydediliyor.

Kırgızistan'da faaliyet gösteren 300 Türkiye sermayeli firmanın toplamda 250 milyon doları aşan yatırımı bulunuyor.

Kırgızistan'daki Türkiye sermayeli firmalar, gıda, mobilya, temizlik maddeleri, boya ve yapı malzemeleri üretimiyle alışveriş merkezi işletmeciliği, bankacılık, tekstil üretimi, matbaa, turizm acenteliği, eğitim işletmeciliği, inşaat gibi çeşitli alanlarda faaliyet gösteriyor.

Ticarette dengenin Türkiye lehine fazla verdiği görülürken Kırgızistan'a yapılan ihracatta, halı, mücevher malzemeleri, tekstil mamulleri gibi kalemler ön plana çıkıyor. Bu ülkeden ithal edilen başlıca ürünler arasında ise kuru baklagiller, bakır alaşımları ve pamuk dikkat çekiyor.

Türkiye ile Kırgızistan arasındaki ticaret hacminin artırılması için öncelikli olarak taşıma maliyetlerinin azaltılmasıyla ulaştırma koşullarının iyileştirilmesi, kara yolunun yanı sıra alternatif ulaşım araçların kullanılması gerektiği belirtiliyor. İkili ilişkiler hakkında açıklamalarda bulunan Avrasya Ekonomik İlişkiler Derneği (EkoAvrasya) Yönetim Kurulu Başkanı Hikmet Eren, iki ülke arasında yılda yaklaşık 500 milyon dolar seviyesinde bulunan ticaret hacminin 1 milyar dolara çıkarılmasının hedeflendiğini söyledi.

Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) üyesi Kırgızistan'ın 200 milyonluk nüfusa sahip bir pazara erişim imkânı sağladığını belirten Eren, "Kırgızistan, madencilik, inşaat malzemeleri, hidroelektrik kaynakları, altyapı ve konut inşaatı, turizm-otelcilik, tarım ve gıda, tekstil gibi sektörlerde Türkiyeli yatırımcılara önemli iş ve yatırım fırsatları sunuyor ve iş birliklerine davet ediyor." dedi.

KEK toplantısı ile iki ülke ekonomisinin kalkınmasına vesile olacak en doğru kararların alınacağına, önümüzdeki süreçte yeni anlaşmalara da imza atılarak Türkiye ve Kırgızistan'ın başarılı projelerle stratejik ortaklıklarını en verimli şekilde sürdüreceklerine inandıklarını dile getirdi.

KIRGIZISTAN'DAN TURİZM ATAĞI

Kırgızistan, önümüzdeki 4 yıl içinde Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) turizm sıralamasında ilk 70 ülke arasına girmeyi planlıyor.

Kırgızistan'ın Tazabek haber ajansının verdiği bilgiye göre, bu turizm hedefi, Kırgızistan Hükûmetinin 2019-2023 Turizm Sektörünü Geliştirme Programında açıklandı. Centralasia.news haber sitesinde ise, hükümet programında ayrıca 2019 yılının sonuna kadar dünya turizminin en popüler ilk 100, 2021'de ise ilk 80 ülkesi arasına girilmesinin planlandığı belirtildi.

Kırgızistan Ulusal İstatistik Komitesi'nin verdiği bilgiye göre, 2018'de Kırgızistan'a 1,4 milyon turist geldi (2017 yılı verilerine göre bu oran değişiklik göstermedi). Turist sayısının 900 binden fazla olduğu ve çoğunluğunun Isık Göl Bölgesini ziyaret ettiği bildirildi. Kırgızistan Devlet Gümrük Komitesi verilerine göre ise 2018 yılında Kırgızistan'a giriş yapan yabancı sayısının 7 milyondan fazla olduğu (2017 yılındaki oranın 1,5 katı) açıklandı.

Dünya Turizm Örgütü'nün paylaştığı verileri göre, 2018'de 1,4 milyar insan seyahat gerçekleştirdi; bu sayı 2017 yılına

göre %5,4 arttı. Dünya turizm trafiğinin % 40'tan fazlasını 10 ülke paylaşıyor. Bu sıralamada başta 89,4 milyon turist ile Fransa yer alıyor (2017'ye göre %2,9 artış), onu 82,8 milyon turist ile İspanya (%1,1 artış), 79,6 milyon turist ile ABD (%3,5 artış), 60,7 milyon turist ile Çin (%3,6 artış), 62,1 milyon turist ile İtalya (% 6,7 artış), 45,8 milyon turist ile Türkiye (%21,7 artış), 41,4 milyon turist ile Meksika (%5,5 artış), 38,9 milyon turist ile Almanya (%3,8 artış), 38,3 milyon turist ile Tayland (%7,9 artış) ve 37,6 milyon turist ile Birleşik Krallık (%3,5 düşüş) takip ediyor.

KUMTÖR MADENİNDE 14 TON ALTIN ÜRETİMİ

Kırgızistan'ın Kumtör altın madeninde 2019'un ilk dokuz ayında 14 ton 48,8 kilogram (451 bin 679 ons) altın üretildi. Madenin işletme haklarını elinde bulunduran Kanada merkezli Kumtor Gold Şirketi'nin kamuoyuna açıkladığı raporda, 2019 yılının ilk dokuz ayında 10,79 milyar Kırgızistan somu (154.478.000 ABD doları) tutarındaki

vergi ve zorunlu ödemelerin Kırgızistan devlet hazinesine aktarıldığı açıklandı.

24.kg haber sitesinden alınan bilgiye göre, 2019'un üçüncü çeyreğinde toplam altın üretim hacmi 4 ton 675,01 kilogram olurken bu oran, 2018'in aynı döneminde 3 ton 808,47 kilogramdı. 2019'un aynı döneminde 4 ton 979,3 kilogram altın ihraç edildi ve bu ihracattan 234,4 milyon dolar gelir elde edildi. Rezervi yüksek 18. ve 19. bölgelerde kazı çalışmalarının yapılmasından dolayı bu dönem altın üretiminin arttığı bildirildi. Bu yıl toplam 18 bin 215 metre derinliğinde 67 kuyu açılarak, maden ömrünün uzatılması için faaliyetlere devam edildi.

Orta Asya'nın en büyük altın madeni olan Kumtör madeninde üretimin başladığı 1997 yılından 30 Eylül 2019'a kadar yaklaşık 12,5 milyon ons altın üretildi.

Üretimin başladığı 1997 yılından beri madenin işletim hakları Kanada merkezli Centerra Gold Şirketine bağlı Kumtör Gold Şirketinde bulunuyor. Centerra Gold Şirketinde Kırgızistan devlet girişimi Kyrgyzgold Şirketinin %26'lık payla ortaklığı var.

ASYA KALKINMA BANKASI'NDAN KIRGIZİSTAN'DAKİ ÜÇ KURGAN BARAJI İÇİN 100 MİLYON DOLARLIK BÜTÇE

Asya Kalkınma Bankası, Kırgızistan'ın Celalabad Bölgesindeki Üç Kurgan Hidroelektrik Santrali'nin yenilenmesi için 100 milyon dolar bütçe ayıracak. Bu münasebetle Kırgızistan Hükûmeti ve Asya Kalkınma Bankası arasında Üç Kurgan Hidroelektrik Santrali'nin yenilenme projesi için 2 Kasım 2019 tarihinde kredi ve hibe anlaşması imzalandı.

Kırgızistan Maliye Bakanlığı Basın Servisi, anlaşmaya göre projenin toplam maliyetinin 160 milyon dolar civarında olacağını bildirdi. 100 milyon doları Asya Kalkınma Bankası tarafından sağlanacak bütçenin 60 milyon dolarının kredi, 40 milyon dolarının ise hibe olacağı bildirildi. Söz konusu kredi, ilk 8 yılı geri ödemesiz 32 yıllığına verilecek.

Kırgızistan Hükûmeti ayrıca Avrasya Kalkınma Bankası'ndan 45 milyon dolar daha kredi almayı planlıyor. Proje için Kırgızistan tarafı 15 milyon dolar katkıda bulunmayı planlıyor.

Oluşturulan bütçenin, santraldeki elektromekanik donanım ve hidrolik ünitelerin değiştirilmesi, hidrolik yapıların

yeniden inşası, santral tabanının erozyonla taşınan kil, mil gibi ince boyutlu materyalden temizlenmesi ve santralin güçlendirilmesinde kullanılacağı bildirildi.

Kırgızistan'daki Toktogul Hidroelektrik Santralinde yürütülen rehabilitasyon çalışmalarında 100 milyon dolarlık tasarruf sağlanmıştı.

KIRGIZİSTAN VE ÖZBEKİSTAN BAŞBAKANLARI TAŞKENT'TE BULUŞTU

Kırgızistan Başbakanı Muhammedkalıy Abılgaziyev, resmî bir ziyaret için gittiği Özbekistan'da Başbakan Abdulla Aripov ile bir araya geldi.

Kırgızistan Hükümet Basın Servisinin bildirdiğine göre, Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te yapılan görüşmede birçok alanda iki taraflı iş birliğini geliştirme ve pekiştirme konuları üzerinde duruldu.

Özbekistan Başbakanı Abdulla Aripov, iki ülke için aynı öneme sahip meseleleri masaya yatırma imkânı veren görüşmenin gerçekleşmesinden çok memnuniyet duyduğunu ifade ederken, şunları söyledi: "Bir araya

gelmelerimizin ve görüşmelerimizin dinamizmi, neticelerini vermeye başladı. Devlet başkanlarımızın arasındaki karşılıklı güvene dayalı ilişkiler ve dostane münasebetler, iki komşu ülke arasında kökü geçmişe dayanan ikili ilişkilerin geliştirilmesi için yeni gayretlerin sayfasını açmıştır. Bu adımlar, kardeş halklarımız arasındaki dostluğu güçlendirecektir."

Kırgızistan Başbakanı Abılgaziyev, Kırgızistan'ın Özbekistan'la birçok alanda münasebet ve iş birliği kurmaya önem verdiğini ifade etti ve şunları söyledi: "2016 yılında ülkelerimiz arasındaki dış ticaret hacmi 50 milyon dolardı. 2019 yılının ilk yarısının istatistiklerine baktığımızda ise dış ticaret hacmi, Özbekistan'ın istatistiğine de uygun olarak, 446 milyon dolara ulaşmış durumda. Bu istatistikler, son 2,5 yılda ticaret hacminin bazı kalemlerde 3 kat, bazılarında ise 10 kat arttığını bize gösteriyor. İki ülke devlet başkanlarının siyasi inisiyatifi, ülkelerimizin ekonomik ve kültürel ilişkilerini güçlendirerek, iki ülke iş insanları arasındaki yoğun münasebetleri de geliştirecektir."

Görüşmeler kapsamında, Kırgızistan ve Özbekistan ilişkilerinin bütün yönleri, ikili iş birliğinin güncel konuları, sınır meselelerinin çözümünde iş birliği yapılması, ticarî ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi gibi başlıklar masaya yatırıldı.

TÜRKİYE VE KAZAKİSTAN 3 ANLAŞMAYA İMZA ATTI

Türkiye ve Kazakistan arasında ekonomi, yük taşımacılığı ve helal akreditasyon alanlarında anlaşmalar imzalandı. Anadolu Ajansı'ndan alınan bilgiye göre, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve Kazakistan Başbakanı Askar Mamin'in eş başkanlıklarında, 11 Kasım 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleşen Türkiye-Kazakistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 11. Dönem Toplantısı kapsamında Türkiye ve Kazakistan arasında 3 alanda anlaşmaya varıldığı açıklandı.

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleşen imza töreninde, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay ve Kazakistan Başbakanı Mamin, Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı anlaşmasına imza attı.

Helal Akreditasyon Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı ve Yeni Sinerji Ortak Ekonomi Programı 2019-2020 Eylem Planı da Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ve Kazakistan Ulusal Ekonomi Bakanı Ruslan Dalenov tarafından imzalandı.

Türkiye ve Kazakistan arasındaki ticaret hacmi ve mevcut ilişkileri geliştirmeye yönelik yapılan anlaşmaların, 10

milyar dolar ticaret hacmi hedefinin gerçekleştirilmesinde rol oynaması bekleniyor.

KEK toplantısı kapsamında gerçekleşen iş forumunda 13'ü ticarî nitelikte, 6'sı kurumsal iş birliği esasında olmak üzere toplam 19 anlaşma ile 1,4 milyar dolar tutarında iş hacmi oluşturacak sözleşmeler de imzalandı.

KAZAKİSTAN VE TÜRKİYE ARASI KONTEYNER TAŞIMACILIĞINDA YÜZDE 69 ARTIŞ

2019'un Ocak-Eylül döneminde Kazakistan ve Türkiye arasındaki konteyner taşımacılığı 5,4 bin TEU (konteyner) oldu ve 2018'in aynı dönemine göre (2,2 bin TEU) %69 artış sağladı.

Haberler.com sitesinden alınan bilgiye göre, Kazakistan Devlet Demiryolları (KTJ) kurumundan yapılan açıklamada, iki ülke arasındaki ulaşım ve yük taşımacılığı sektörünün gelişmekte olduğuna vurgu yapılırken "Bu yılın 9 ayında konteyner taşımacılığı 5,4 bin TEU oldu ve geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 69 arttı." ifadelerine yer verildi.

Yeni lojistik hizmetlerinin uygulanmasıyla ilgili çalışmalar yapıldığına işaret edilen açıklamada, 2019'un Ekim ayında KTJ ile Çin, Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye'nin demiryolu kurumlarıyla ortak Şian-İstanbul-Prag güzergâhı üzerinden alternatif konteyner taşımacılığı hizmetinin başlatıldığı aktarıldı.

AB'DEN ORTA ASYA'YA 28 MİLYON AVROLUK PROJE

Kazakistan'ın başkenti Nur-Sultan'da düzenlenen Orta Asya'nın Gelişmesi Adına Entegrasyon Sürecinin Güçlendirilmesi konulu bölgesel konferansta, Avrupa Birliği (AB) tarafından Orta Asya ülkelerinde uygulanacak 28 milyon avro değerindeki projelerin tanıtımı yapıldı.

Trtavaz.com.tr haber sitesinden alınan bilgiye göre, AB Kazakistan Ofisi'nin düzenlediği konferansa AB'nin Nur-Sultan Büyükelçisi Sven-Olov Carlsson, Kazakistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Roman Vasilenko'nun yanı sıra Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan'dan yetkililer katıldı.

Konferansta, Orta Asya ülkelerinin ekonomik gelişimi, yatırım, ticaret ve hukuk üstünlüğü alanlarında toplam bütçesi 28 milyon avro olan projelerin tanıtımı yapıldı.

Büyükelçi Carlsson, konferans çerçevesinde düzenlediği basın toplantısında, bölgesel düzeyde iş birliğinin güçlendirilmesinin Orta Asya ülkelerinin mevcut bağlarının, avantajlarının daha iyi kullanılmasını, ortak sorunların çözülmesini ve ekonomik potansiyelinin açığa çıkmasını sağlayacağını kaydetti.

Büyükelçi Carlsson, "Uygulamasına bugün başlayacağımız programlardan beklentimiz büyük. Orta Asya ülkelerinin ekonomilerini çeşitlendirme ve rekabet gücünü artırmaya ne kadar ciddi yaklaşıtlarının farkındayız." dedi.

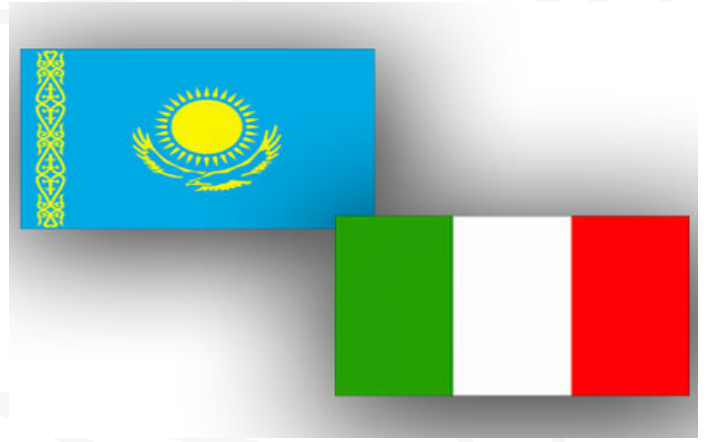
AB'nin Orta Asya ülkelerindeki projelerinin, Avrupa Konseyi (AK), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) tarafından uygulanması bekleniyor.

İTALYA'DAN KAZAKİSTAN'A 6,6 MİLYAR DOLARLIK YATIRIM

2005 yılından bugüne kadar İtalya'dan Kazakistan'a yapılan yatırımların toplam hacmi 6,6 milyar dolara ulaştı. Kazakistan'ın başkenti Nur-Sultan'da düzenlenen Kazakistan-İtalya İş Forumu'nda Kazakistan Dışişleri Bakanlığı Özel Görevler Elçisi Yerlan Kairov konuyla ilgili açıklamalarda bulundu.

Kazpravda.kz haber sitesinden alınan bilgiye göre, Kazakistan'da 400'den fazla İtalyan sermayeli şirketin kayıtlı olduğu, bunlardan 275'inin faal olarak çalıştığını söyleyen Elçi Yerlan Kairov şunları söyledi: "İtalyan sermayeli şirketler, ticaret, hizmet sunumu, petrol gibi çeşitli sektörlerde faaliyet yürütüyorlar. Genel olarak baktığımızda İtalyan şirketler tarafından büyük ilgi görüyoruz. İstatistiklere baktığımızda ise İtalya'nın 2005 yılından bu yana Kazakistan ekonomisine toplamda 6,6 milyar ABD doları hacminde yatırım yapmış olduğunu görüyoruz. Bu yıl ilk defa düzenlenen Kazakistan-İtalya İş Forumu'nun İtalyan yatırımcıların Kazakistan'a gelmesine olumlu etki sağlayacağını düşünüyoruz."

Elçi Yerlan Kairov'un beyanatına göre, 2018 yılında Kazakistan'a toplam 24 milyar dolardan fazla yatırım

yapıldı ve Kazakistan ekonomisi 2018'de %15 büyüme kaydettiği. Kazakistan'ın ulusal ihracat ve yatırım ajansı olan Kazakh Invest Anonim Ortaklığı kuruluşunun basın servisi tarafından verilen bilgiye göre, 2019 yılının ilk 8 ayında Kazakistan'ın İtalya ile dış ticaret hacmi 6,7 milyar dolar olarak gerçekleşti.

ÖZBEKİSTAN VE KAZAKİSTAN'DAN TARIM ALANINDA İŞ BİRLİĞİ

Özbekistan ve Kazakistan arasında tarım alanında iş birliği yapılması yönünde adımlar atılıyor. Bu münasebetle Özbekistan Tarım Bakanı Camşid Hocayev başkanlığındaki yetkililer ile Kazakistan Başbakanı Askar Mamin başkanlığındaki heyet arasında 18 Kasım 2019 tarihinde Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te bir toplantı düzenlendi.

Uz.sputniknews.ru haber sitesinden alınan bilgiye göre, iki ülke bakanlıkları arasındaki görüşmeler neticesinde Özbekistan ve Kazakistan arasında tarım alanında iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla protokol ve yol haritası imzalandı.

Protokole göre 2019-2024 yılları arasında tarım bilimi, tarımsal üretim, sertifikasyon, ticaret, dijitalleşme, veterinerlik ve hayvancılık, bitki karantinası alanlarında iş birliğinin geliştirilmesine yönelik adımlar atıldı.

Tarım alanında imzalanan bu iş birliği protokolünün, gelecekte ortak yatırım projelerinin gerçekleştirilmesine, Kazakistan ve Özbekistan'ın dünya tarım ve hayvancılık pazarlarına girmesine olanak sağlayacağı belirtildi.

2019'un ilk 9 ayında Kazakistan ve Özbekistan arasında tarımsal ürünler alanındaki ticaret hacmi yaklaşık 770 milyon ABD doları olarak gerçekleşti. Kazakistan'dan Özbekistan'a ihraç edilen başlıca tarım ürünleri buğday, karabuğday, çavdar unu, ayçiçeği tohumu ve şekerpancarı şekerli olup, bunun yanında büyükbaş hayvan ihracatı da yapılıyor. Özbekistan'dan Kazakistan'a ise ağırlıklı olarak vişne, üzüm, kayısı, domates, şeftali, hurma ve çeşitli sebze ihracatı yapılıyor.

KAZAKİSTAN'DA KONUT SEKTÖRÜNE 3,3 TRİLYON TENGE YATIRIM

Kazakistan'da konut sektörüne 3,3 trilyon tenge (8,6 milyar dolar) yatırım yapıldığı belirtildi.

Kazpravda.kz haber sitesinden alınan bilgiye göre, 17 Kasım 2019 tarihinde yapılan Kazakistan Bakanlar Kurulu toplantısında Kazakistan Sanayi ve Altyapı Geliştirme Bakanı Beibut Atankulov tarafından Kazakistan'da konut inşaatı sektörüne 3,3 trilyon tenge yatırım yapıldığı bildirildi. Toplantıda yaptığı açıklamada Bakan Atankulov şu bilgileri verdi: "Nurlı Jer Programı çerçevesinde 2017'den bu yana 33,5 milyon metrekare konut inşaatı gerçekleştirildi ve bu bağlamda yaklaşık 300 bin aileye konut tahsis yapıldı. Konutların inşaatına yapılan harcamaların büyük kısmı, özel sektördeki yatırımcılar tarafından karşılandı. Konut sektöründeki inşaatlar için şu ana kadar toplamda 3,3 trilyon tenge tutarında yatırım yapılmış oldu."

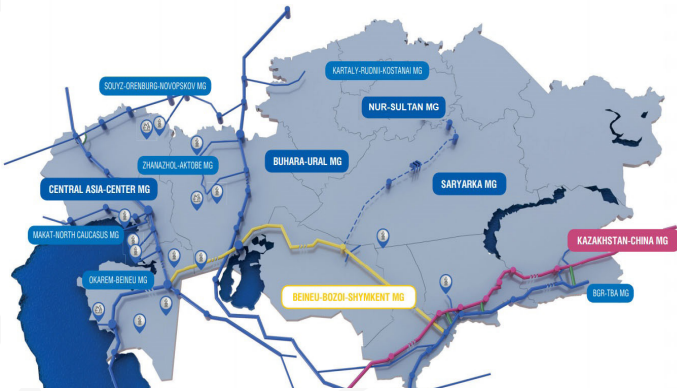
Bakan Atankulov'un verdiği bilgilere göre, konut sektöründeki büyüme hacmi %9-10 arasında ve buna göre konut sektöründeki yatırımlar yıllık ortalama% 18 oranında artmış bulunuyor.

Kazakistan'da 2018 yılında toplam 12,5 milyon metrekare

konut tahsis yapılmıştı. Bu rakam, BDT ülkeleri arasındaki en yüksek rakam olarak göze çarpıyor. Kazakistan'ın nüfusu göz önünde bulundurulduğunda kişi başına 21,9 metrekare düşüyor. Hükümet, kişi başına düşen metrekare oranını 2030 yılında 30 metrekareye çıkarmayı planlıyor.

KAZAKİSTAN SARIARKA DOĞAL GAZ HATTI HİZMETE GİRİYOR

Kazakistan'ın başkenti Nur-Sultan başta olmak üzere ülkenin kuzey bölgelerine doğal gaz dağıtım amacıyla yapılmakta olan Sarıarka Doğal Gaz Hattı'nın tamamlanma aşamasına geldiği açıklandı. 2018 yılında yapımına bağlanan doğal gaz boru hattının yılda 2,2 milyar metreküp doğal gaz dağıtım kapasitesine sahip olduğu bildirildi.

Kazakistan'ın Enerjiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Murat Jurebekov'un düzenlediği basın toplantısında konuyla ilgili yaptığı açıklamalarında bulundu.

Başbakan Yardımcısı Jurebekov: "Doğal gaz boru hattı yapımı çerçevesinde 5 tam otomatik gaz dağıtım istasyonu,

1 gaz ölçüm istasyonu ve 1 kontrol noktasının inşaat çalışmaları devam ediyor. Çalışmalar planlanan takvime göre ilerlemekte olup, içinde bulunduğumuz 2019 yılının Aralık ayında doğal gaz boru hattı yapımını tamamlamayı planlıyoruz. Projeye göre inşaatın 31 Aralık 2019 tarihinde bitirilmesi öngörülmüştü." dedi.

Başbakan Yardımcısının verdiği bilgiye göre, projenin inşaat sürecinde 1.700 uzman, 1000 farklı teknolojik ekipmanla çalışıyor. Hattın boruları 1061,3 kilometre uzunlukta olup, bu boruların toprağa döşenme aşaması bitmiş durumda.

Boruların testlerine başlandığını ifade eden Başbakan Yardımcısı Jurebekov şunları kaydetti: "Sarıarka Doğal Gaz Boru Hattı tamamlandığında hat güzergâhı boyunca 171 yerleşim yerine aşamalı olarak doğal gaz tedarik edilecek. Böylelikle başkent başta olmak üzere diğer yerleşim yerlerinin çevre koşullarının iyileştirilmesi sağlanacak."

Projenin toplam maliyeti 267,3 milyar Kazakistan tengesi (695 milyon dolar) olup, bu maliyet Avrasya Kalkınma Bankası başta olmak üzere, devlet bütçesi, çeşitli banka ve kredi kuruluşlarından karşılanıyor.

Boru hattı, Hazar Denizi ile Kazakistan'ın güneyini birbirine bağlayan Beineu-Bozoy ve Şimkent boru hattı üstündeki Kızılorda şehrinden başlayarak, Nur-Sultan şehrine uzanıyor.

TÜRKMENİSTAN'DAN ŞİÖ ÜYESİ ÜLKELERLE ENERJİ ALANINDA İŞ BİRLİĞİ

Türkmenistan Dışişleri Bakanı Raşid Meredov, 01.11.19 tarihinde Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te düzenlenen Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) Zirvesinde, Türkmenistan'ın ŞİÖ üyesi devletlerle sürdürülebilir enerji konusunda çok yönlü iş birliğine hazır olduğunu ifade etti.

Türkmenistan'daki Gundogar.org haber sitesinden alınan bilgiye göre, Dışişleri Bakanı Meredov konuşmasında: "Bugün, enerji tedarik sisteminin sürdürülebilirliğini, çeşitlendirilmesini, emniyetini ve güvenilirliğini sağlama görevi önümüzde durmaktadır. Türkmenistan, ŞİÖ üyesi ülkelerle enerji alanında stratejik, sistematik ve çok yönlü iş birliğine hazırdır." dedi.

Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), 2001 yılında Çin, Rusya, Kazakistan, Tacikistan, Kırgızistan ve Özbekistan liderleri tarafından kurulmuştu. 2017 yılında ŞİÖ'ye Hindistan ve Pakistan kabul edildiler. ŞİÖ'de gözlemci statüsünde Afganistan, Belarus, İran ve Moğolistan bulunmakta, örgütle

iş birliği statüsündeki ülkeler ise Azerbaycan, Ermenistan, Kamboçya, Nepal, Türkiye ve Sri Lanka. Türkmenistan ise uyguladığı tarafsızlık politikası gereği ŞİÖ'de resmî bir statüye sahip değil.

TÜRKMENİSTAN'DAN CIDDE VE KUALA LUMPUR'A UÇAK SEFERLERİ

Türkmen Hava Yolları şirketi, 2020 yılının Şubat ayından itibaren Suudi Arabistan'ın Cidde ve Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur şehirlerine düzenli uçak seferleri düzenlemeye başlayacak.

Centralasia.news haber sitesinden alınan bilgiye göre, uçak seferleri Boeing 777-200LR model uçaklarla

gerçekleştirecek.

Yakın zamanda Türkmenistan'da hava yolu taşımacılığı gelişiminin güçlü bir ivme kazandığı belirtiliyor. Bunun için Türkmenistan'da uluslararası standartlara uygun modern havaalanları inşa edildi, Türkmen Hava Yolları'nın uçak filosu dünyanın en gelişmiş uçak üreticilerinden alınan uçaklarla yenilendi ve uçaklar yeni teknolojilerle modernize ediliyor.

Günümüzde Türkmen Hava Yolları, yıllık yaklaşık 2 milyon yolcu taşıyor. Şirketin uçak filosunun ve rota ağının genişlemesiyle doğru orantılı yolcu sayısı da yıllık % 15-20 oranında artıyor. Şirketin uçak filosunda 20 adet Boeing marka uçak bulunuyor. 2013 yılında üç adet Boeing 737-800, 2014'te iki adet Boeing 777-200LR, 2015 yılında üç adet Boeing 737-800 daha satın alındı, 2016-2018 yılları arasında da Boeing uçakları daha filoya eklendi.

Türkmenistan Devlet İstatistik Komitesi'nin verdiği bilgiye göre, Türkmen Hava Yolları'nda 2019 Ocak-Ağustos döneminde, 2018 yılının aynı dönemine göre, kargo taşıma oranı %34,6 yolcu taşıma oranı ise %2,3 artış kaydetti.

TÜRKMENİSTAN'DAN AVRUPA'YA MİNERAL GÜBRE İHRACATI

Türkmenistan, Avrupa'ya mineral gübre ihracatına başladı. Türkmenistan'daki Türkmenhimiya devlet kurumuna bağlı Garabogazkarbamid mineral gübre fabrikasında 2019

yılının başından bu yana üretilen gübrenin üçte ikisinin (261 ton) yurt dışına ihraç edildiği bildirildi.

Türkmenistan Altın Kılım haber ajansının verdiği bilgiye göre, Türkmenistan'da üretilen karbamid mineral gübresinin dünya gübre pazarında değerli bir ürün olduğu belirtildi. Türkmenistan'da üretilen karbamid mineral gübresinin başta Bulgaristan, Türkiye, Romanya, İspanya olmak üzere pek çok ülke tarafından satın aldığı bildirildi.

Haberde belirtildiğine göre, 2018'in Eylül ayında Türkmenistan'ın Balkan şehrinde Garabogazkarbamid mineral gübre üretim tesisinin faaliyete geçmesiyle kimya endüstrisindeki üretim altyapısı dah da güçlendi. Danimarka, İtalya, Hollanda ve ABD'den getirilen teknolojilerle donatılan fabrika, kendi bölgesindeki tek tam otomatik gübre üretim tesisi olma özelliğini taşıyor.

Fabrika, üretilen gübrenin hızlı sevkiyatı için deniz kenarına kurulmuş durumda. Bu durum, sevkiyat maliyetini de azalıyor. Tesis, yılda 1 milyon 155 bin ton mineral karbamid gübre üretim kapasitesine sahip.

AGİT AŞGABAT'TA SU KAYNAKLARI KONULU SEMİNER DÜZENLEDİ

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından 15 Kasım 2019 tarihinde Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'ta su kaynaklarının yönetimi konulu seminer düzenlendi.

Turkmenportal.com haber sitesinden alınan bilgiye göre, söz konusu seminerde su kaynakları yönetimi için yenilikçi teknolojilerin kullanılması, su kaynakları alanında en güncel uygulamalar ve standartlar konusunda bilgi verildi. AGİT Basın Servisi, söz konusu seminere Türkmenistan Devlet Su Yönetimi Komitesi, Türkmenistan Tarım ve Çevre Koruma Bakanlığı, Uluslararası Aral Gölü'nü Kurtarma ve Koruma Komitesi temsilcileriyle Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan'dan yetkililerin katıldığını bildirdi. Seminere katılan uzmanlar tarafından, sürdürülebilir su kaynakları yönetimi, su ihtiyacı için sürdürülebilir su tedariki sağlayan yenilikçi çözümler, su yönetimi için yenilikçi ve aynı zamanda yenilenebilir enerji teknolojileri konularında sunumlar yapıldı. Orta Asya ülkelerinden seminere katılan temsilciler, ulusal stratejilerin geliştirilmesi, bölgesel programların uyarlanması ve yenilikçi su yönetimi teknolojilerine yönelik projelerin hayata geçirilmesi konularında deneyimlerini paylaştılar.

Aşkabat'taki AGİT Merkezi Başkanı Natalya Drozd seminerdeki konuşmasında şunları kaydetti: "Biz bu seminerin, Orta Asya ülkelerinde yenilikçi su yönetimi teknolojilerinin geliştirilmesine katkı sağlaması ve bu teknolojilerin adaptasyonu konusunda deneyimlerin

paylaşılmasına olanak vermesinin yanı sıra; su kaynakları yönetimi alanında uluslararası uygulamaların tanınması konusunda bölge ülkelerinin yetkili birim temsilcileri için bir fırsat olduğunu düşünüyoruz."

Seminerin ilerleyen bölümlerinde uzman katılımcıların sunumları aracılığıyla su kaynakları yönetimi alanındaki en güncel uygulamalar ve Orta Asya'daki teknolojik su kaynakları çözümlerinin pratik uygulamaları çerçevesinde bilgi ve tecrübe alışverişi yapıldı.

TÜRKMENİSTAN'DAN TEKSTİL ATAĞI

Türkmenistan'ın Batlı Gadam adlı tekstil şirketi, Avrupa standartlarına uygun çorap imalatı konusunda zirveye yükseldi.

Centralasia.news haber sitesinden alınan bilgiye göre, Batlı Gadam şirketinin Türkmenistan'ın tekstil sektöründe faaliyet yürüten henüz genç bir şirket olduğu belirtildi. Söz konusu şirket, rakip şirketlerle rekabet gücünü artırarak, dünya pazarında başarılı adımlarla ilerliyor.

Türkmenistan'ın Balkan Vilayetine bağlı Balkanabat şehrinde henüz yeni kurulmuş olan Batlı Gadam şirketinin fabrikası, yılda 6 bin ton ip ve 18 milyon çorap imal etme kapasitesine sahip bulunuyor. Fabrikada üretilen ipliğin %90'ı (5400 ton) ihraç edilirken, kalan %10'u ise çorap üretiminde kullanılıyor.

Batlı Gadam fabrikasında üretilen ip, Rusya, Belarus, Türkiye ve İran'a ihraç ediliyor. % 100 çevre dostu pamuktan imal edilen çoraplar Rusya, Azerbaycan, Kazakistan ve komşu İran'da oldukça popüler.

Türkmenistan, ham madde tedarikçisi ülke konumundan çıkarak, ham madde işleyip, üretim yapan bir ülke olmayı planlıyor, bu sebeple tekstil sektöründeki gelişmelere özel

önem veriyor.

Türkmenistan'daki tekstil sektörü, ihracat fırsatlarının çokluğuyla en genç ve en umut verici sektörlerden biri olarak ön plana çıkıyor. Bu sektöre, devlet şirketleri dışında özel işletmeler de katkı sağlıyor.

ÖZBEKİSTAN'DAN TACİKİSTAN'A 9,8 MİLYON DOLARLIK DOĞAL GAZ İHRACATI

Tacikistan, 2019 yılının Ocak-Eylül döneminde Özbekistan'dan 77,1 milyon metreküp doğal gaz ithal etti. Tacikistan Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, bu yılın ilk 9 ayında Özbekistan'dan 9,8 milyon dolar karşılığında 77,1 milyon metreküp doğal gaz ithalatı gerçekleştirildiği bildirildi.

Bu dönemde daha çok ağır sanayi işletmelerinin kullandığı Özbekistan doğal gazının, Tacikistan'daki doğal gaz dağıtım şebekesinin modernizasyonunun ardından vatandaşların tüketimine de sunulacağı ifade edildi.

Özbekistan, Nisan 2018'de yeniden doğal gaz vermeye başladığı Tacikistan'a geçen yıl 54 milyon metreküplük ihracat yapmıştı. Tacikistan hükümeti, bu yıl Özbekistan'dan yaklaşık 200 milyon metreküp doğal gaz satın almayı öngörüyor. Tacikistan makamları, Özbekistan doğal gazının bin metreküpüne 120 ABD doları ödüyor.

İki ülke ilişkilerinde 9 yıl süren durağanlığın ardından ilişkilerin tekrar normale dönmesiyle birlikte Tacikistan geçen yıl Özbekistan'a yeniden elektrik ihraç etmeye, Özbekistan da Tacikistan'a doğal gaz ithal etmeye başlamıştı.

Özbekistan'da yıllık ortalama 60 milyar metreküp doğal gaz üretilirken, bunun önemli kısmı ülke içinde tüketiliyor, 10-12 milyar metreküp doğal gaz ise Çin, Rusya ve diğer ülkelere ihraç ediliyor.

TACİKİSTAN'IN BÜYÜK ŞEHİRLERİNDE KÖPRÜLÜ KAVŞAKLAR YAPILACAK

Tacikistan'ın büyük şehirlerinde araç trafiğini rahatlatmak için üç kademeli köprülü kavşakların inşa edilmesi planlanıyor.

Tacikistan Avesta Haber Ajansının verdiği bilgiye göre, şu an sadece Duşanbe'de bir köprülü kavşak bulunuyor. Yeni bir köprülü kavşağın ise bu yılın bitiminden önce devreye girmesi bekleniyor. Önümüzdeki 10 yıl içinde yedi köprülü kavşak daha yapılması planlanıyor.

Büyük şehirlerde yapılacak üç kademeli köprülü kavşakların inşaatı konusunda uluslararası finansman kuruluşları tarafından temsil edilen yatırımcılarla görüşmeler yapıldığı ve devlet bütçesinden de bu inşaatlar için bütçe ayrılacağı belirtildi.

Uzmanlara göre, şehirlerdeki araç trafiğini azaltmak için üç kademeli köprülü kavşakların inşaatına devam edilmesi gerekiyor.

TACİKİSTAN KOMŞULARINA ELEKTRİK İHRACATINI ARTIRDI

Tacikistan, 2019 yılının Ocak-Ekim ayları arasında Özbekistan, Afganistan ve Kırgızistan'a toplamda 89 milyon dolarlık elektrik ihracatı gerçekleştirdi.

Tacikistan Elektrik Kurumu'ndan yapılan açıklamaya göre, Tacikistan'ın 2019'un ilk on ayında Özbekistan, Afganistan ve Kırgızistan'a ihraç ettiği elektrik enerjisi miktarı, geçen yılın aynı dönemine göre %21 artış gösterdi.

2019 yılının Ocak-Ekim ayları arasında Tacikistan, komşu ülkelere yaptığı 3 milyar kilovatsaat (kwh) elektrik ihracatından 89 milyon dolar gelir elde etti. Söz konusu dönemde, Tacikistan'daki elektrik enerjisi üretimi geçen yılın aynı dönemine göre %5,2 artışla 17 milyar kilovatsaat (kwh) oldu.

Tacikistan, bu yılın sonuna kadar komşu ülkelere toplamda 3,5 milyar kilovatsaat elektrik ihracatı yapmayı planlıyor. Tacikistan'ın ihraç ettiği 1 kilovatsaat elektrik için Afganistan 4,11 cent, Özbekistan ise 2 cent ödüyor.

Tacikistan, 2018'de 19,7 milyar kilovatsaat elektrik enerjisi üretmiş olup, Afganistan, Özbekistan ve Kırgızistan'a ihraç ettiği toplam 2,4 milyar kilovatsaat elektrik enerjisinden 77 milyon dolar gelir elde etmişti. bu miktar şimdiden aşılmış durumda.

ASYA KALKINMA BANKASI'NDAN TACİKİSTAN'A 10 MİLYON \$ HİBE

Asya Kalkınma Bankası (ADB), Tacikistan'da henüz gelişme aşamasında olan turizmi destekleme amacıyla 10 milyon dolar hibe verilmesini onayladı. Turizm destekleme projesinin, Asya Kalkınma Bankası'nın Tacikistan'da turizm alanında yapacağı ilk proje olduğu bildirildi.

Kant.kg haber sitesinden alınan bilgiye göre, Asya Kalkınma Bankası'nın Tacikistan'daki Proje Yönetim Departmanı Başkanı Raza Farruh şunları kaydetti: "Tacikistan, dağ manzaraları, doğal kaynakları ve tarihi İpek Yolu ile kültürel bağları göz önüne alındığında, turizmin gelişimi için gerekli avantajlara sahip. Ancak ülkenin turizm potansiyeli yeterince değerlendirilemiyor. Bu proje sayesinde, hükümetle birlikte turizm sektörünün gelişimini bir üst seviyeye çıkaracağız." Proje kapsamında, piyasa talep analizi, beceri haritası ve sektördeki kurumsal kapasiteyi geliştirmeyi içeren bir turizm gelişim planının hazırlanacağı bildirildi.

INNOWEEK-2019 İŞ FORUMUNDA 108,7 MİLYON DOLARLIK YATIRIM ANLAŞMASI İMZALANDI

Uluslararası İnovasyon ve Yatırım Forumu (InnoWeek-2019), 4 Kasım 2019 tarihinde Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te düzenlendi.

Özbekistan Haber Ajansı'nın haber sitesinde verilen bilgiye göre, InnoWeek-2019 kapsamında, 108,7 milyon dolarlık mutabakat zaptı ve çeşitli yatırım anlaşmalarının imzalandığı bildirildi.

Foruma, diplomatik yabancı misyon temsilcileri, yerli ve yabancı girişimciler, araştırma enstitüleri çalışanları ve medya temsilcilerinin yanı sıra 35'ten fazla yabancı ve 20'den fazla yerli konuşmacı katıldı.

Forumun başladığı ilk gün Çin, Hindistan, İsrail, Polonya ve Türkiye'den gelen yatırımcılarla ikili iş birliğini geliştirmeyi amaçlayan, toplamda 96,5 milyon dolarlık mutabakat zaptı imzalandı. İkinci gün, Güney Kore'den gelen yatırımcılarla ikili iş birliğini geliştirmeyi amaçlayan, toplamda 6,3 milyon

dolar tutarında yatırım anlaşması imzalandı. Üçüncü gün ise yatırımcılar ve girişimciler arasında toplamda 5,9 milyon doları bulan anlaşmaların imzalandığı bildirildi.

ÖZBEKİSTAN'DAN ÇİN'E NAR İHRACATI

Özbekistan, Çin'e nar ihracatı yapacak. Çin Devlet Konseyi parti sekreteri Li Keqiang'ın Özbekistan'a 1-2 Ekim 2019 tarihleri arasında yaptığı resmî ziyaret kapsamında Özbekistan'dan Çin'e nar ihracatı yapılması konusunda anlaşma imzalandı.

Kant.kg haber sitesinden alınan bilgiye göre, bu gereklerin yerine getirilmesiyle Özbekistan girişimcileri, Korgas ve Alaşankou sınır kontrol noktaları ve Kırgızistan'daki Irkeştam ve Turgart sınır noktaları aracılığıyla Kazakistan toprakları üzerinden Çin'e karayolu ile meyve ihraç edebilecekler.

Günümüzde Özbekistan'dan Çin'e kiraz, kavun, acı biber, nar, maş fasulyesi, kabuksuz fındık, tatlı ve acı badem, üzüm çekirdeği, susam, kuru üzüm, kuru kayısı ihracatına izin verilmiş durumda. Üzüm, limon, hurma, elma, incir, erik, şeftali, karpuz, soğan, fasulye, yerfıstığı ve kuru acı biber ihracatı içinse müzakereler devam ediyor.

ÖZBEKİSTAN VE ÇİN KARŞILIKLI UÇUŞLARI ARTIRIYOR

Özbekistan ve Çin, karşılıklı uçak seferlerini haftada 15 uçuşa çıkarmayı planlıyor.

Sng.today haber sitesinden alınan bilgiye göre, 05.11.19 tarihinde iki ülkenin havacılık makamlarının temsilcileri arasında Pekin'de bir toplantı düzenlendi. Taraflar, Çin'in Şian, Sanya, Yiwu ve Çengdu kentlerinden Özbekistan'a yeni uçuşların açılması ve teknik işler üzerinde çalışmalara başlanması konusunda anlaşmaya vardı. Ayrıca toplantıda, "Uzbekistan Airways" havayollarının Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı'na transferleri konusu da ele alındı.

Günümüzde Özbekistan'a yapılan doğrudan uçuşlar Pekin, Urumçi, Şangay, Guanco ve Tiençin'den gerçekleştiriliyor. Ayrıca, içinde bulunduğumuz yılın eylül ayı sonunda, Çinli Zhejang Loong Havayolu şirketi, Taşkent ve Şian arasında doğrudan uçak seferi başlatmıştı.

Uzbekistan Airways şirketinin filosunda Airbus A320, Airbus A320neo, Boeing 757, Boeing 767 ve Boeing 787-8 model uçakların olduğu biliniyor.

Özbekistan Ulaştırma Bakanı İhom Mahkamov tarafından

yurt içi seferler için 70-90 kişi kapasiteli küçük uçakların alınacağı belirtilmişti. 2025 yılına kadar Uzbekistan Airways şirketinin filosuna 38 uçak daha eklenmesi planlanıyor.

VALDAI KULÜBÜ'NÜN 10. ASYA KONGRESİ TAŞKENT'TE BAŞLADI

Valdai Kulübü'nün 10. Asya Kongresi, Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te 11 Kasım 2019 tarihinde başladı. Forumun konusu "Orta Asya ve Avrasya'da Küresel Bozukluklarla Mücadelede Çok Yönlü İşbirliği" olarak belirlendi.

Uzreport.news haber sitesinden alınan bilgiye göre, Valdai Forumu ile Özbekistan Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Stratejik ve Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü tarafından düzenlenen 10. Asya Kongresi'ne 11 ülkeden 60'tan fazla uzman lider katıldı. Kongreye Almanya, Çin, Filipinler, Hindistan, İsveç, Japonya Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Rusya ve Tacikistan'dan gelen uzmanlar katılımcı olarak yer aldı.

Forumun açılış töreninde Özbekistan Güvenlik Konseyi Sekreteri Viktor Mahmudov tarafından Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in mesajı okundu.

OrtaAsya'nınAvrasya'da vetümdünya jeopolitiğinde giderek daha önemli bir rol oynadığı kaydeden Cumhurbaşkanı Mirziyoyev mesajında şunları söyledi: "Kısa süre içinde Orta Asya ülkeleri olarak ortak çabalarımız, dostluk, komşuluk ve iş birliği münasebetlerimiz neticesinde yeni bir atmosfer ortaya çıkarmayı başardık. Siyasi güven ortamı önemli ölçüde artmış olup, bu da bugün hayati öneme sahip bölgesel sorunların etkili bir şekilde çözülmesini sağlamaktadır. Devlet sınırları, su kaynaklarının kullanımı, ulaşım ve ticaret konularında ortak düşünceler bulundu.

Özbekistan, her zaman bölgesel iş birliğini çok yönlü genişletmeye kendini adanmış bulunmaktadır. Özbekistan olarak asıl hedefimiz, Orta Asya'nın ekonomik yönden gelişmiş, istikrarlı ve barışçıl bir iş birliği merkezi haline gelmesini sağlamaktır."

Forum sırasında katılımcılar, Orta Asya'nın bütünleşme sürecinin daha geniş uluslararası iş birliğine nasıl taşınması gerektiği konusunda görüş alışverişi yapma fırsatı buldu.

Valdai Forumu, ilk defa 2004 yılında Rusya'nın Veliki Novgorod şehrindeki Valdai Gölü yakınlarında düzenlenmişti. İsmi ilk forumun düzenlendiği Valdai Gölü'nden alan Kulübün merkezi Rusya'nın başkenti Moskova'da bulunuyor.

ÖZBEKİSTAN EN POPÜLER 20 TURİZM ÜLKESİ ARASINA GİRDİ

Özbekistan, Britanya merkezli turizm kuruluşu Titan Travel'in 18 Kasım 2019 tarihli turizm raporunda turistler için en cazip ülkeler sıralamasında ilk 20 ülke arasına girdi. Travelweekly.co.uk haber sitesinden alınan bilgiye göre, değerlendirmede turistler için en cazip ilk 20 ülke şu şekilde sıralandı: 1. ABD, 2. Kanada, 3. İtalya, 4. Hindistan, 5. Güney Afrika, 6. Avusturya, 7. Vietnam, 8. Japonya, 9.

Çin, 10. Avustralya, 11. Özbekistan, 12. Mısır, 13. İspanya, 14. Kosta Rika, 15. Borneo Adası, 16. Yunanistan, 17. Slovenya, 18. Küba, 19. Peru, 20. İzlanda. Söz konusu raporda Özbekistan, Borneo Adası ve Kosta Rika gibi Avrupa'ya uzak, egzotik yerlere turistlerin ilgisinin giderek arttığı bildirildi.

Sıralama yapılırken bazı ülkelerin turizm alanındaki potansiyeline özellikle önem verdiklerini belirten Titan Travel Genel Müdürü Andy Squirrell şunları söyledi: "Özbekistan ve Borneo Adası bu yıl ilk defa ilk 20'ye girdi; Kosta Rika ise 14. sıraya yükseldi."

En cazip ülke sıralaması çeşitli turizm siteleri, dergileri ve seyahat acentaları tarafından yapılıyor. Bu listeler, dünyada en çok ziyaret edilen ülkeler sıralamasında farklı olarak, araştırmaya katılan kişilerin gitmek istedikleri yeni destinasyonları belirlemeyi ve turizm şirketlerinin planlamalarını buna göre düzenlemelerini hedefliyor. Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda Özbekistan'a yönelik turların ve turist sayısının artması beklenebilir. Son iki yıldır Kırgızistan da doğası sayesinde cazibesi artan bir destinasyon olarak listelerin üst sıralarında göze çarpıyor.

ÖZBEKİSTAN'IN DIŞ TİCARET HACMİ 34,7 MİLYAR DOLARA ULAŞTI

Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi'nden yapılan açıklamaya göre, dünyanın 189 ülkesi ile ticaret yapan Özbekistan'ın dış ticaret hacmi 2019'un ilk on ayında 2018'in aynı dönemine göre %34,4 (8,8 milyar dolar) artış göstererek, 34,7 milyar dolara ulaşmış durumda.

Kabar.kg haber sitesinden alınan bilgiye göre, 2019'un Ocak-Ekim döneminde Özbekistan'ın ihracatı yüzde 43,3 artışla 14,8 milyar dolar, ithalatı ise %28,5 artışla 19,9 milyar dolar oldu. Söz konusu dönemde Özbekistan'ın dış ticaret açığı ise 5,1 milyar dolar seviyesine çıkmış durumda. Özbekistan'ın bu dönemde en fazla dış ticaret yaptığı ülkeler arasında Çin %19,1'lik pay ile ilk sırada yer alırken, bu ülkeyi %15,1 ile Rusya, %8,4 ile Kazakistan, %6,5 ile Güney Kore ve %5,9 ile Türkiye izledi.

2019 yılının ilk on ayında Özbekistan'ın ihraç ürünleri arasında enerji, petrol ürünleri, tekstil, gıda, altın, renkli metal, demir ve hizmet sektörü; ithalatta ise makine, donanım, yedek parça, kimya, renkli metal ve demir ürünleri ilk sıralarda yer aldı.

Dış ticaretin 2018'de bir önceki yıla oranla %27,3 artış

göstererek, 33 milyar 815,3 milyon dolara ulaştığı Özbekistan'da, 14 milyar 257,9 milyon dolarlık ihracat, 19 milyar 557,4 milyon dolarlık da ithalat yapılmıştı.

ÖZBEKİSTAN AĞIR VASİTA FABRİKASINI GENİŞLETTİ

Özbekistan'ın UzAuto Trailer ve Rusya'nın Kamaz şirketleri tarafından Semerkant şehrindeki taşıt fabrikasının genişletilmesi kapsamında yeni bir ağır vasıta montaj

hattı açıldı. Açılış törenine Özbekistan'a yaptıkları resmi ziyaretleri kapsamında Tataristan Cumhurbaşkanı Rustam Minnihanov da katıldı.

Uz.sputniknews.ru haber sitesinden alınan bilgiye göre, yeni montaj hattı 7,4 bin metrekarelik kapalı alana sahip yeni inşa edilen bir binada kuruldu. Modern ve teknolojik montaj araçlarıyla donatılmış olan bu bina, yılda 3 binden fazla ağır vasıta montaj kapasitesine sahip. Ayrıca binada araç şasisine gaz ekipmanı montajı için de bir bölümün eklendiği bildirildi.

Yeni montaj hattının yapımı için Rusya tarafından 2,5 milyon dolar tutarında yatırım yapıldığı açıklandı.

Özbekistan'ın UzAuto Trailer şirketi, 2012 yılında Uzavtosanoat şirketi tarafından kurulmuştu. Bu şirketin Rusya'nın Kamaz markasıyla olan iş birliği anlaşması, 2017 yılının Aralık ayında yapılmıştı. Geçtiğimiz 2018 yılının Mart ayında iki şirket, Özbekistan'da ortak olarak üretilen Kamaz marka ağır vasıtaların tanıtımını yapmıştı. Üretilen kamyonların 10-36 ton arası yük taşıma kapasitesine sahip olduğu belirtildi.

ÖZBEKİSTAN'IN HİVE ŞEHİRİ 2020 TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR BAŞKENTİ SEÇİLDİ

Özbekistan'ın Harezmi vilayetine bağlı tarihî bir yerleşim olan Hive şehri, Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY) Kültür Bakanları Daimi Konseyi 37. Dönem Toplantısı'nda "2020 Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçildi.

Anadolu Ajansı'nın haber sitesinden alınan bilgiye göre, 2019 Türk Dünyası Kültür Başkenti olan Kırgızistan'ın Oş şehrinde 30 Kasım 2019 tarihinde düzenlenen TÜRKSOY Kültür Bakanları Daimi Konseyi 37. Dönem Toplantısının kapanış oturumunda Kırgızistan Kültür, Enformasyon ve Turizm Bakanı Azamat Camankulov, Özbekistan'ın Hive şehrinin oy birliği ile "2020 Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçildiğini duyurdu.

Bakan Camankulov'un ev sahipliğinde gerçekleşen toplantıya, TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Azerbaycan Kültür Bakan Yardımcısı Rafiq Bayramov, Kazakistan Kültür Bakan Yardımcısı Nurkisa Dayeşov, Özbekistan Kültür Bakan Yardımcısı Kamola Akilova, Türkiye Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Nadir Alpaslan, Türkmenistan Kültür Bakan Yardımcısı Gurbanmurad Miradaliyev ve gözlemci ülke sıfatıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Nazım Çavuşoğlu katıldı.

Hive şehriyle ilgili belgesel niteliğindeki tanıtım filminin gösterildiği toplantıda, Özbekistan Kültür Bakan Yardımcısı Kamola Akilova, şehirle ilgili bir sunum yaptı. Özbekistan'ın kadim Hive şehrinin Orta Çağ mimarisinin eşsiz ve görkemli örneklerinden biri olduğunu vurgulayan Akilova, Tarihî

İpek Yolu'nda yerleşmiş şehrin birçok din ve medeniyete ev sahipliği yaptığını, 17. yüzyılda ise şehirleşme sürecini tamamladığını belirtti. Akilova, Hive şehrinin tarihî merkezi olan İçan Kale'nin 12 Aralık 1990'da UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girdiğini de hatırlattı. İçan Kale Açık Hava Müzesi'nin Özbekistan'ın en eski müzelerinden biri olduğunu ifade eden Akilova, "İçan Kale'de 54 tarihî mimarî yapı, 360 ev mevcut ve kalede 2 bin 600 kişi yaşamaktadır. Kalede, kadim Harezmi bölgesinin 3 bin yıllık tarihinin maddî ve manevî kültürünü yansıtan yaklaşık 40 bin kadar nadir yapı bulunmaktadır." bilgisini de verdi. Geçtiğimiz 2018 yılında düzenlenen TÜRKSOY Kültür Bakanları Daimi Konseyi 36. Dönem Toplantısı'nda Kırgızistan'ın Oş şehri, "2019 Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçilmişti.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin BALCI,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asilbek KULMIRZAYEV

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:

Doç. Dr. Yunus Emre GÜRBÜZ

Editör: Dr. Safa KIRVELİ

Yayın Danışmanları:

Prof. Dr. Anvarbek MOKEYEV,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe YOĞURTÇU

Sayfa Tasarımı: Özlem GÜL

Yayına Hazırlayanlar:

Maksat ACIKAN uulu, Timur BAPİYEV,
İkramidin CAKIPALİYEV

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov

Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28

Orta Asya ülkelerinden Kırgızca, Türkçe, Rusça,
İngilizce günlük haberler için sitemize bakabilirsiniz:
orasam.manas.edu.kg

Bizi ayrıca Facebook, Instagram,
Twitter'dan da takip edebilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

orasammanas